

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. rugpjūčio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-85-1075/2026.

Ginčas kilo dėl Direktyvos 89/665 1 str. 1 d. ir 2 str. 1 d. aiškinimo, PO keliant klausimą dėl pakankamai rimto pažeidimo kriterijaus taikymo vertinant PO veiksmų neteisėtumą kaip PO civilinės atsakomybės sąlygą.

Teismo išaiškinimai:

- ESTT išaiškino¹, kad Direktyvos 89/665 2 str. 1 d. c p. įpareigoja valstybes nares užtikrinti galimybę reikalauti žalos, patirtos dėl ES viešųjų pirkimų teisės pažeidimo, atlyginimo. Teisė į žalos atlyginimą pagal ES teisę siejama su 3 sąlygomis: 1) pažeista teisės norma turi suteikti asmenims teisių; 2) pažeidimas yra pakankamai rimtas; 3) yra tiesioginis priežastinis ryšys tarp to pažeidimo ir asmenų patirtos žalos². Nacionalinėje teisėje gali būti taikomos ir mažiau griežtos valstybės atsakomybės sąlygos³.
- Nagrinėjamoje byloje ginčas susijęs su iki 2023-01-01 galiojusios VPI 55 str. 9 d. aiškinimu ir ES teisės taikymu. Ar tam, kad PO kiltų atsakomybė, jos padarytas pažeidimas būtinai turi būti **pakankamai rimtas**. Pagal ESTT praktiką tai yra viena iš bendrųjų valstybės atsakomybės už ES teisės pažeidimą sąlygų, tačiau kartu ESTT leidžia valstybėms narėms nustatyti ir mažiau griežtas atsakomybės sąlygas. Todėl kyla klausimas, ar Lietuvoje PO atsakomybė gali kilti ir už pažeidimą, kuris nėra pakankamai rimtas;
- Jei pakankamai rimto pažeidimo kriterijus taikomas, kyla klausimas, **kaip** jis turi būti **vertinamas** viešųjų pirkimų srityje. ESTT praktikoje atsižvelgiama į pažeistos normos aiškumą, institucijos veiksmų pasirinkimo laisvę, tyčią ar neatsargumą ir klaidos pateisinamumą. Problema ta, kad dalis šių kriterijų susiję su kalte, nors viešųjų pirkimų srityje PO kaltė neturėtų būti atsakomybės sąlyga. Atsakovė teigia, kad jos pažeidimas nebuvo pakankamai rimtas, nes ji vadovavosi tuo metu vyravusia teismų praktika, kuri vėliau buvo LAT patikslinta;
- Taip pat keliamas klausimas, ar galima **atsižvelgti į paties tiekėjo kaltę** (nerūpestingumą) ir dėl jos sumažinti ar pašalinti PO atsakomybę. Nors LAT praktikoje tiekėjo kaltė nevertinama, ESTT praktika leidžia atsižvelgti į nukentėjusio asmens rūpestingumą siekiant išvengti žalos ar ją sumažinti. Nagrinėjamu atveju Ieškovė nurodė nekonkretų garantijos terminą, tačiau jį suformulavo pagal pirkimo sąlygas, o PO turėjo leisti pasiūlymą patikslinti;

¹ ESTT 2010-12-09 sprendimas byloje Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie, Van Spijker Infrabouw BV, De Jonge Konstruktie BV prieš Provincie Drenthe, C-568/08

² ESTT 2010-12-09 sprendimas byloje Combinatie Spijker Infrabouw-De Jonge Konstruktie, Van Spijker Infrabouw BV, De Jonge Konstruktie BV prieš Provincie Drenthe, C-568/08; 2024-06-06 sprendimas byloje INGSTEEL spol. s. r. o. prieš rad pre veřejné obstarávání, C-547/22.

³ ESTT 1996-03-05 sprendimas sujungtose bylose tarp Brasserie du pcheur SA ir Vokietijos Federacinės Respublikos bei tarp The Queen ir Secretary of State for Transport, ex parte: Factortame Ltd ir kt., C-46/93 ir C-48/93.

- Taip pat keliamas klausimas, kaip **apskaičiuoti tiekėjo patirtą žalą** (negautas pajamas). Nors Lietuvos teismų praktikoje jos nustatomos pagal tiekėjo pasiūlyme nurodytą kainą, abejojama, ar neturėtų būti vertinamos ir faktinės aplinkybės – darbų apimtys bei sąnaudų pokyčiai, rinkos sąlygos, tiekėjo istorinis bei atitinkamo sektoriaus pelningumas, kad būtų nustatytas realus tiekėjo negautų pajamų dydis.

***LAT kreipėsi į ESTT su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl PO atsakomybės už ES viešųjų pirkimų teisės pažeidimus. Šios civilinės bylos nagrinėjimas sustabdytas.**